

Hänvisning
VN/23106/2022

Utrikesministeriet

kirjaamo.um@gov.fi

Kontaktperson
Anni Savolainen

Ärende

Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen om godkännande och sättande i kraft av det fördjupade partnerskap- och samarbetsavtalet mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Kirgizistan, å andra sidan

Utrikesministeriet har den 2 februari 2026 begärt Ålands landskapsregerings utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen om godkännande och sättande i kraft av det fördjupade partnerskap- och samarbetsavtalet mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Kirgizistan, å andra sidan. I regeringens proposition föreslås det att riksdagen ska godkänna det i juni 2024 undertecknade fördjupade partnerskaps- och samarbetsavtalet och anta en lag för att sätta i kraft sådana bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftning.

Det fördjupade partnerskaps- och samarbetsavtalet är till sin karaktär ett så kallat blandavtal. Avtalet innehåller med andra ord både bestämmelser som hör till medlemsstaternas behörighet och bestämmelser som hör till Europeiska unionens behörighet. Det nya avtalet utvidgar avtalsbasen och samarbetsområdena parterna sinsemellan och ersätter partnerskaps- och samarbetsavtalet från 1999 (fÖRDRs 78/1999) som inte längre ansågs vara till alla delar aktuellt eller tillräckligt heltäckande. Avtalet är ett övergripande samarbetsavtal och omfattar bland annat handel och investeringar, hållbar utveckling, förbindelsepolitik, forskning och innovationer, utbildning, miljö och klimatförändringar samt rättsstaten, mänskliga rättigheter och civilsamhället. Avtalet gör det vidare möjligt att fördjupa samarbetet vad gäller utrikes- och säkerhetspolitik, så som förhindrande av konflikter, krishantering, cybersäkerhet och vapenkontroll. Avtalet inbegriper också skyldigheter vad gäller allmänna åtaganden om mänskliga rättigheter, demokratiska principer och respekt för rättsstatsprincipen, förhindrande av spridning av massförstörelsevapen och bekämpning av terrorism. Syftet med det fördjupade partnerskaps- och samarbetsavtalet är att förbättra möjligheterna till samarbete inom det

handelsekonomiska området samt att utveckla det politiska, regionala och internationella samarbetet.

Partnerskaps- och samarbetsavtalet ska tillämpas, å ena sidan, på Republiken Kirgizistans territorium, och å andra sidan, på de territorier där fördraget om Europeiska unionen och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt är tillämpliga, i enlighet med de villkor som fastställs i dessa fördrag.

I propositionsutkastet noteras att den åländska särställningen har beaktats i avtalet, vilket framgår i avtalets underavsnitt A avsnitt 5 i bilaga 9 rörande offentlig upphandling. I underavsnittet föreskrivs att i fråga om Åland ska de särskilda villkoren i protokoll 2 om Åland till fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen (FördrS 103/1994) tillämpas. De delar av avtalet som rör handel omfattas i huvudsak av EU:s exklusiva befogenhet, vilket innebär att den åländska särställningen har beaktats redan i förhandlingarna om avtalsbestämmelserna i fråga. Vidare konstateras att avtalets artikel 73 om handel och tjänster hänvisar till parternas bindningslista i Gats över särskilda åtaganden och reservationer, samt för Europeiska unionens räkning, till bilagan till artikel II med en förteckning över undantag, vilka ska införlivas med och utgöra en integrerad del av avtalet. EU:s åtaganden inbegriper ett Ålandsförbehåll, som beaktar Ålands ställning och särskilda krav vad gäller företagsetablering och tillhandahållande av tjänster samt förvärv av fast egendom på Åland.

I 59 § självstyrelselagen (ÅFS 1991:71) för Åland regleras situationen för ett internationellt avtals ikraftträdande i landskapet Åland enligt följande: "Om ett fördrag eller någon annan internationell förpliktelse som Finland ingår eller förbinder sig till innehåller en bestämmelse i en fråga som enligt denna lag faller inom landskapets behörighet, träder bestämmelsen i kraft i landskapet endast om lagtinget ger sitt bifall till den författning genom vilken bestämmelsen sätts i kraft."

Partnerskaps- och samarbetsavtalet med Kirgizistan innehåller artiklar om bestämmelser som omfattas av medlemsstaterna nationella befogenhet och som enligt 18 § självstyrelselagen hör till Ålands lagstiftningsbehörighet. Behörighetsområden som berörs är åtminstone 18 § punkt 6 om allmän ordning och säkerhet, punkt 10 om natur- och miljövård, punkt 12 om hälsa, punkt 14 om undervisning, kultur och idrott, punkt 15 och jord- och skogsbruk, punkt 17 om djurhälsa, punkt 21 om transport, punkt 22 om näringsverksamhet samt punkt 23 om sysselsättning. För att avtalet ska träda i kraft i landskapet Åland ska därmed Ålands lagtings bifall inhämtas.

Landskapsregeringen återkommer med kommentarer i ärendet om anledning till detta konstateras i ett senare skede.

Lantråd

Katrin Sjögren

Minister

Ingrid Zetterman